

Brussel Stedenbouw en Erfgoed

Directie Stedenbouw

De Heer Thibaut JOSSART

Directeur

Directie Cultureel Erfgoed

De Heer Thierry WAUTERS

Directeur

Kunstberg 10-13

B - 1000 BRUSSEL

Brussel, 22/01/2026

O/Ref. : JET20015_753_PUN

Behr. : AH

U/Ref. : 2283-0020/12/2025-237PU

Corr DCE: I. NEJI

NOVA : 10/PFU/1983911

Corr DS : O. ROUSSEAU / J. DOIGNIES

JETTE. Kardinaal Mercierplein – Treinstation van Jette

(= beschermd als monument)

AANVRAAG TOT UNIEKE VERGUNNING : Renoveren van het stationsgebouw, aanpassen van perron 1, renoveren van de oostelijke ondergrondse toegang en herinrichten van de parking en de onmiddellijke omgeving

Eensluitend advies van de KCML

Mijnheer de Directeur,

In antwoord op uw brief van 07/01/2026, sturen wij u het advies dat onze Commissie over bovengenoemd onderwerp uitgebracht heeft tijdens haar vergadering van 14/01/2026.

ERFGOEDCONTEXT EN AANVRAAG

Erfgoedlocatie (© Brugis), toestand rond 1980 (© urban.brussels) en foto van de bestaande toestand uit het aanvraagdossier

Het besluit van 13/04/1995 beschermt als monument de gevels en bedaking van het stationsgebouw aan het Kardinaal Mercierplein te Jette. Het station werd gebouwd in 1886-1892, als vervanging van de halte die sinds 1858 bestond langs de spoorlijn Brussel-Gent. Het gebouw, opgetrokken in Vlaamse neorenaissancestijl, is een ontwerp van architect Franz Seulen, voormalig medewerker van Hendrik Beyaert en architect van de Belgische spoorwegen. In die functie tekende hij ook de stations van onder meer Schaarbeek, Etterbeek en Vilvoorde.

De oorspronkelijke constructie was symmetrisch opgevat en omvatte het eigenlijke stationsgebouw met, aan de linkerzijde, de woning van de stationschef en een aanpalende opslagruimte. Deze aanbouw werd omstreeks 2013 afgebroken. Het station is uitgevoerd in baksteen, arduin en natuursteen en vormt, samen met het in dezelfde stijl opgetrokken gemeentehuis en de neogotische Sint-Pieterskerk, het beeldbepalend ensemble van het Kardinaal Mercierplein.

De aanvraag heeft betrekking op:

- de restauratie van de beschermde gevels en het buitenschrijnwerk;
- het herbestemmen en inrichten van de binnenruimten;
- de aanpassing van de westgevel en het (her-)openen van twee toegangen tot de stationsfuncties;
- de restauratie van de glaskap aan de zijde van de sporen;
- het ophogen van perron 1 met integratie van een hellend vlak naar de concessieruimtes;
- de herinrichting van de onmiddellijke omgeving, waaronder het plaatsen van meubilair op de perrons, de beveiliging van de fietsenstallingen, de renovatie van de oostelijke doorgang onder de sporen en de gedeeltelijke heraanleg van de parking gelegen aan de Dupréstraat.

De KCML bracht op 31/01/2018 reeds advies uit over een gelijkaardige aanvraag¹, waarna het dossier op bepaalde punten nog evolueerde. In 2022 werd hierover een projectvergadering georganiseerd met de betrokken partijen en werd eveneens een vergunning afgeleverd voor de restauratie van de daken en de kroonlijst.

ADVIES KCML

De KCML brengt over de aanvraag een gunstig eensluidend advies onder voorwaarden uit.

De voorgestelde ingrepen zullen het station herwaarderen op erfgoedvlak maar ook op het gebied van energieprestatie en gebruikskwaliteit (toegankelijkheid, herbestemming...). Het project is kwaliteitsvol en houdt een verbetering in t.o.v. de in 2019 vergunde werken. Het dossier is zorgvuldig onderbouwd: de restauratieopties steunen op grondige voorstudies en de ingrepen zijn nauwkeurig omschreven in de lastenboeken.

De Commissie vraagt om bepaalde punten van het project nog verder te onderzoeken, te verfijnen of aan te passen, zoals aangegeven in onderstaand advies. Het betreft onder meer de westgevel, de luifel en de kleurstelling van het buitenschrijnwerk.

Alle aanvullende documenten alsook de technische details, uitvoeringsplannen, proefopstellingen en modellen dienen vooraf ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de DCE. De tijdens de uitvoeringsfase te nemen beslissingen moeten eveneens gebeuren in samenspraak met de DML.

Restauratie van de gevels en van het buitenschrijnwerk

Voorziene ingrepen:

- reinigen en plaatselijk herstellen van de gevelbekleding;
- terugplaatsen en/of identiek vervangen van gedemonteerde of ontbrekende elementen zoals gevelornamenten in hardsteen, smeedijzeren sierbalustrades, afdekstenen en muurankers;
- restaureren van ramen en deuren (waarvan er al twee vernieuwd werden onder toezicht van de DCE), afgewerkt met lijnolieverf: crèmewitte ramen (RAL 9001) en okerkleurige deuren (NCS S4050-Y40R);
- vervangen van de beglazing in functie van de bewaringstoestand en de situering het glas; algemeen genomen wordt geopteerd voor een isolerende vacuümbeglazing.

De voorgestelde restauratie-opties voor de gevels en het buitenschrijnwerk zijn erfgoedkundig correct en stemmen in grote lijnen overeen met de in 2019 vergunde aanvraag. Het herstellen van ontbrekende

¹ https://crms.brussels/sites/default/files/avis/616/JET20015_616_KardinaalMercierplein_Station_0.pdf

elementen en het verwijderen van recente, visueel storende toevoegingen zullen de leesbaarheid van de oorspronkelijke architectuur versterken.

De afwerking van het buitenschrijnwerk met lijnolieverf is zowel vanuit erfgoedkundig oogpunt als op het vlak van duurzaamheid een adequate keuze. Mits een correcte toepassing — dubbel gekookte lijnolieverf, aangebracht in twee dunne lagen, waarvan de eerste circa 10% met terpentijn wordt verdund — vergt dit verfsysteem relatief weinig onderhoud.

Wat de kleurzetting betreft, wordt gevraagd om zowel de deuren als de ramen te schilderen in een

Oude prentkaart uit het aanvraagdossier

okerkleur, overeenkomstig de oorspronkelijke polychromie van de gevels. Deze optie sluit aan bij de conclusies van het in maart 2025 uitgevoerde vooronderzoek en wordt ondersteund door historische beeldmateriaal (waaruit blijkt dat het schrijnwerk in een vroegere fase een uniforme, donkere tint vertoonde die coherent is met de oorspronkelijke architectuur.

Het stratigrafisch onderzoek stelt dat de initiële uitvoering waarschijnlijk bedoeld was om hout te evoceren, zonder het daadwerkelijk te imiteren (geen getekende houtnerven, noch een vernislaag aanwezig onder de oudste verflagen). In een latere fase werden de deuren groen geschilderd, in verschillende opeenvolgende nuances, terwijl de ramen een wit-beige kleur aannamen. De binnenzijde van de deuren en de ramen was oorspronkelijk afgewerkt met een houtvernis.

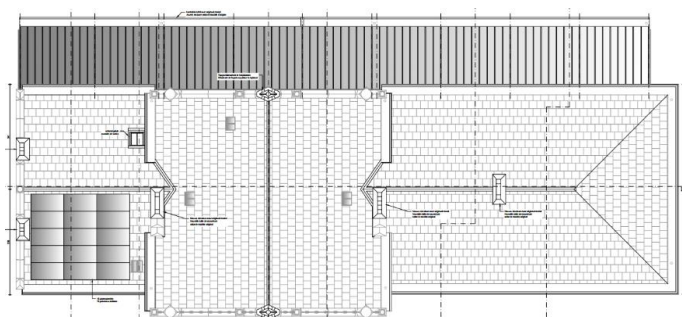
Bestaande toestand van de hoofdtoegang, foto uit het aanvraagdossier

Ingrepen op het dak (aanvullend op de vergunde vervanging van de dakbekleding)

Voorziene ingrepen:

- plaatsen van 15 zonnepanelen op de voorste dakhelling van de westzijde;
- isoleren van het dak aan de binnenzijde ;
- plaatsen van een rookluik boven de westelijke binnentrap.

Plan uit het aanvraagdossier

De KCML is niet gekant tegen het principe van de plaatsing van een zonne-installatie. Gelet op de beeldbepalende rol van het stationsgebouw vraagt ze echter het zicht op het monument vanaf het Kardinaal Mercierplein te vrijwaren en de symmetrie van de daken niet te verstoren.

Omwille van hun visuele impact, onderschrijft de Commissie de huidige inplanting van de zonnepanelen niet. Ze stelt voor deze te plaatsen op het dak van het centrale hoofdvolume, waarvan de noklijn haaks op het plein is georiënteerd. De KCML adviseert om de zonnepanelen symmetrisch op stellen, volgens een geometrische compositie, zonder uitsparingen en in een correcte verhouding tot de algemene architecturale opbouw². Gelet op de hoogte en de oriëntatie van de dakvlakken (zuidwest/noordoost) heeft deze alternatieve inplanting slechts een beperkte invloed op het energetisch rendement.

De westgevel

Voorziene ingrepen:

- verwijderen van de gevelbekleding in prefab platen;
- plaatsen van een geautomatiseerde beglaasde deur, onder gemetste latei, in de bestaande muuropening;
- creëren van een toegang tot het onderhoudslokaal, voorzien van deur naar het model van de aanwezige historische buitendeuren (onder betonnen latei);
- doortrekken van plint en lijstwerk in hardsteen over de hele westgevel.

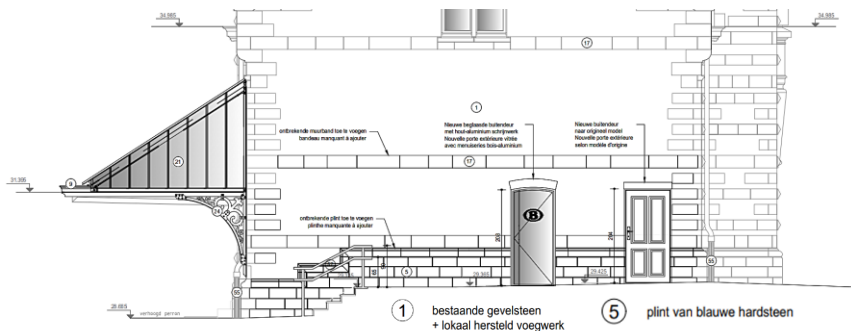

Foto en gevelopstand van het ontwerp uit het aanvraagdossier

Het verwijderen van de niet-vergunde, onesthetische gevelplaten en technische installaties is een grote verbetering. Het gebruik van de bestaande deuropeningen als toegang tot het onderhoudslokaal en de wachtzaal is vanuit ergoedkundig standpunt aanvaardbaar, net zoals de optie om in de linker opening een beglaasde deur te plaatsen die moet bijdragen tot een verhoogde sociale controle rond de toekomstige wachtzaal.

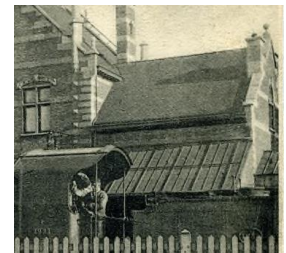
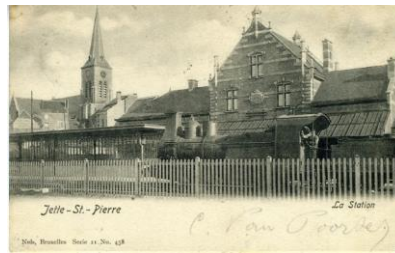
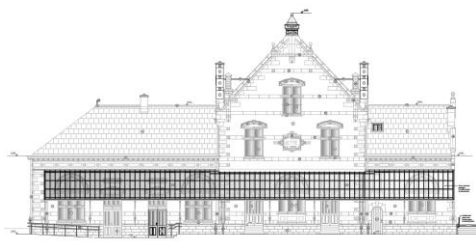
Wel wordt gevraagd om de bestaande gevel na vrijlegging grondig te documenteren, en op basis daarvan het architecturale ontwerp eventuele te verfijnen (is er reeds een lijst in blauwe hardsteen aanwezig?). In elk geval moet de gevel (waarvan de onderste bouwlaag tot 2013 een binnengevel was) zowel qua compositie als qua materialiteit coherent zijn. De plaatsing van een betonnen latei is, gezien de materialiteit van de gevel (baksteen, blauwe hardsteen), dan ook niet passend.

Restauratie van de luifel tegen de noordgevel

Voorziene ingrepen:

- behoud en restauratie (in atelier) van de boogvormige consoles van de hoofdstructuur en vervangen van de secundaire structuur;
- inkorten van de luifel aan de oostzijde tot tegen de eerste console;
- aanbrengen van een bekleding in polycarbonaat.

² Zie hierover ook de thematische fiche van de KCML [KCML Fiche Zonnepanelen.pdf](#) .

Ontwerp van de noordgevel en oude prentkaart uit het aanvraagdossier

In antwoord op het advies van 2018, verduidelijkt de stabiliteitsstudie dat het onmogelijk is om de bestaande structuur aan te passen aan de plaatsing van veiligheidsglas i.p.v. polycarbonaat, zonder ingrijpende aanpassingen met structurele of visuele impact. De Commissie aanvaardt dus de plaatsing van dit materiaal dat een relatief lichte draagstructuur vergt om te voldoen aan de veiligheidsnormen. In het huidige ontwerp bestaat de secundaire structuur echter uit identieke profielen waardoor een eenvormig ritme ontstaat dat het uitzicht van de luifel wijzigt en deze minder verfijnd oogt. De Commissie herhaalt haar vraag van 2018 om het oorspronkelijk 'driedelig' ritme - met afwisseling van één breder en twee fijne profielen – te hernemen, zodat de verfijning van de historische luifel hersteld wordt.

De ophoging en aanpassingen van het perron

Voorziene ingrepen:

- verhogen van het perron 1 ter hoogte het stationsgebouw, tot op hetzelfde niveau als de rest van het reeds verhoogde perron;
- aanleg van een hellend vlak om de voormalige wachtzalen toegankelijk te maken voor PBM vanaf het verhoogde perron;
- verwijderen van later toegevoegde elementen waaronder buiten dienst zijnde kabels, afdekprofielen en -platen, later toegevoegde trap naar de kelder, enz.

De KCML erkent de noodzaak om de perrons in overeenstemming te brengen met de geldende normen en brengt een gunstig advies uit over de voorgestelde aanpassingen. Het behoud in situ van de uitwaaiende hardstenen treden, zoals eerder gevraagd, is positief. Hoewel het nieuwe hellend vlak met trap en balustrades een erg aanwezig element zal vormen dat de leesbaarheid van de noordgevels niet ten goede komt, biedt deze oplossing het voordeel dat de materiele ingrepen aan de beschermde gevels, het schrijnwerk en het interieur tot een minimum worden beperkt. De KCML keurt die ingreep goed aangezien het de minst ingrijpende optie is om de concessie ruimtes toegankelijk te maken voor iedereen.

Werken aan het niet-beschermde interieur

Voorziene ingrepen :

- inrichten van de stationsfuncties aan de westzijde (voormalige woning van de stationschef) en van concessie ruimtes in de voormalige wachtzalen en in het stationsbuffet;
- herstellen van de originele symmetrische driedeling van de middenvleugel;
- restauratie van onder meer de binnendeuren en -omlijstingen en historische plafonds;
- verwijderen van de later toegevoegde glazen wand/schrijnwerk geheel van het stationsbuffet en terugplaatsen van de muur en de dubbele binnendeur tussen de voormalige wacht ruimtes.

De Commissie aanvaardt de grote lijnen van het ontwerp maar betreurt dat schrijnwerkgeheel tussen het voormalige stationsbuffet en wachtzaal wordt verwijderd. Het behoud van dit geheel in modernistische stijl, dat een erfgoedkundig interessant element vormt, lijkt niet onverenigbaar met de nieuwe functies van de aanpalende ruimtes en kan de flexibiliteit in gebruik zelfs vergroten. De KCML stelt dus voor dit geheel te behouden.

Foto © urban.brussels

Onmiddellijke omgeving van het station

Voorziene ingrepen in de vrijwaringszone van het beschermd monument :

- het beveiligen van de bestaande fietsenstalling aan het Kardinaal Mercierplein;
- de renovatie van de oostelijke tunnel onder de sporen;
- het installeren van een nieuwe fietsenstalling op de parking aan de Dupréstraat, deze zone heraanleggen en twee bomen verwijderen.

De ingrepen hebben geen negatieve impact op de zichten van en naar het beschermd station. Op vlak van erfgoed roepen zijn geen specifieke bemerkingen op.

Hoogachtend,

G. MEYFROOTS
Adjunct-secretaris

S. VAN ACKER
Voorzitter

Kopie aan: ineji@urban.brussels ; jvandersmissen@urban.brussels ;
crms@urban.brussels

restauratie@urban.brussels ;

avis.advises@urban.brussels ;